

אופן הנהלת העניינים לשנת תרצ"ה

ההצעות שלי קצרות ופשוטות ויכולתי לסכם אותן בשתי מילים. אולם לפני זה אני מוצא לא למיותר למסור קצת הסטוריה.

הרבה תשומת לב הקדשנו לשאלות הנהלה במשך 14 - 15 שנות קיומנו. שנה שנה עם התלבטויות, שנה שנה עם הוכחים הסוערים. היו זמנים שבגלל הוכחים על צורות הנהלה הרבה מאוד מרירות הוכנסה לקבוצה. לפעמים הנושאים העקריים לוכוח היו:

ריכוז או אוטונומיה. המדברים על אוטונומיה התכונו שמחלקים את האנשים בהתחלת השנה לפלוגות וכל פלוגה חופשית לעשות בענף שלה כרצונה. אלה שדיברו על רכוז התכוונו שאמנם האנשים עובדים בענפיהם הם אבל סידור העבודה ראוי לסדר אותם בעבודות שדורשים עזרה וריבוי אנשים. הוכחים התנהלו שנים על דקטטורה או דמוקרטיה.

היו שדברו שהמשק זקוק לאדמיניסטרטור היודע לכוון את ענייני המשק, הנותן את עצותיו ועזרתו לפי ראות עניו לכל הזקוק, מבקר את עבודת אחרים וגם לפעמים מכניס את העובדים במסגרת ידועה. והיו שדיברו שמסדר עבודה משמש רק למחלק טכני של האנשים כעין מפשר בין הצדדים. שנים רצופות קפצנו מקיצוניות אחת לשניה. לא פעם הגיעו לאבסורדים. הרבה פעמים נכשלנו בעבודות שונות בגלל הפרינציפ של שיטה זו או אחרת. לא מיותר להזכיר את שנת הקבלנות. קבלנות במטעים עם מספר מוגבל של אנשים בין בתקופות שיש צורך בעדורים ועבודה אנטנסיבית ובין בזמנים שהעונה מתה. קבלנות במטבח שוב עם מספר קבוע של אנשים בין שכול העובדים היו בריאים, ובין ששני שלישי מהם היו חולים ובכל זאת עובדי המטבח לא קבלו עזרה. קבלנות בהספקה ששני חברים בעצמם צריכים היו לסדר את כול החציר וההספקה. כדאי גם להזכר בתקופה שחילקו את חברי הקבוצה לשני מחנות: עובדים בשרות החברים ועובדים בענפי המשק המכניסים. החברים בטח עוד לא שכחו את האדיליה ששררה אז בקבוצה... וגם במה נגמרו כל החיפושים והנסיונות הללו.

הרבה זמן הקדשנו פעם לשאלת המרכז שידו תהיה בכל ובכל. אסיפות לעשרות היו בשאלות החצרן והויכוח עפ"י רוב היה בשביל להגדיר מה זה חצרן. היו זמנים שחשבנו אם חס וחלילה חבר לא יעשה בדיוק כמו מסדר העבודה אז הקבוצה תחרב וכל העולם יחרב. וגם נוכחנו לדעת שהדרך הזו לא הביאה ברכה לקבוצה. כמו רוב הויכוחים הסוערים שבעקר התרכזו סביב הקליפה ולא התוכן. והנה לבסוף נדמה היה שהגיעו סוף סוף לדרך והקבוצה יכלה להגיד ידו של מי היתה על העליונה ומה היא השטה שהקבוצה בחרה בה ללכת. לי נדמה היה ששוב לא נצטרך להתוכח על השיטה ורק נתמסר

להרחיב את התענינות החברים במדה האפשרית בסידור העבודה ובהנהלת המשק. נכניס בכל פעם יותר ויותר חברים להנהלת העניינים אם גם אפילו בהכרח. לא חשבתי שהנהלת המשק תהי דומה ל(.....) המידתי. כל שנה מציאים מודה חדשה ואת הישנה מכניסים לחבית עד שהחבית מתמלאת הופכים אותה ומתחילים מחדש ושוב שָׁבִים לְיָשָׁן... אותו הדבר קרה אצלנו ושום דבר לא למדו מהעבר. ומענין שמדמוקרטים לפעמים נהיו לדיקטטורים עכשיו. והמחפשים חופש וקביעות בעבודה דגלו בשם ריכוז ופיזור. השנה ביטלו את ההשגים אשר השגנו בסידור העבודה ובשיתוף החברים בשנה החולפת. רצו לעשות לאל את כל הויכוחים אשר היו במשך שנים ושוב חדשו את הדקטטורה. רבלוונטים פרלמנטריים שרק ריח נודף מהם, ושאינו להם מקום בחיי הקבוצה. חדלו להטיף שאסור למנהלים יותר מדי להשתמש בכוח הזמני אשר נתן להם בכדי לבטל אחרים, לעשות ללעג את יצירת השני. בבת אחת רצו להכניס מהפכה זרה לרוח הקבוצה. אסור בהחלט לשכוח

שהנהלת העניינים אצלנו לא ניתנת לתמיד, והזמנים מתחלפים ובינתיים נופלים קרבנות. שהקבוצה אחראית בעצם. אסור למטפל בענייני הקבוצה לסדר את החשבונות עם החברים אשר היחוסים הפרטיים ביניהם לא טובים. לאחראי בעד העניינים יש להיות זהיר יותר מהמידה, שבביל שלא תוכל להיות עליו אשמה. והכרחי שהרבה צרות נגרמו השנה לקבוצה. חלק לא קטן יש השנה לאלה אשר נהלו את העניינים בזה שחברים נחוצים למשק עוזבים אותנו, וזה לא מפני זה שהם התכוונו ורצו בכך אלא מפני שהשיטה שבה בחרו ללכת היתה בעוכרינו.

ועכשיו לעצם ההצעות לשנה הבאה. מהטעמים שצינתי לעי"ל אסור לנו לבחור בקיצוניות הפוכה לגמרי מכפי שהיתה בשנה העברה. יש גם מהרע ללמוד. הדרך היחידה והמתאימה ביותר לחיי הקבוצה בכלל ושלנו בפרט לא להבדל מקבוצות אחרות ולבחור צורת הנהלה כמו אצל כל ה י ה ו ד י ם כלומר: לשוב לצורה שהיתה לפני שנה.

אני לא מסכים לדעת חברים שכתבו ודברו שבשביל למצוא את הדרך עם הקבוצה החדשה. יש לסגור את העיניים ולהגיד "אמן" אחרי כל דרישה ודרישה. נדמה לי שגם החברים החדשים לא דורשים את זאת. בָּנו צריך לשלוט ההיגיון וההגיון אומר שבשביל לענין חברים בעבודה צריכים לסדר את סידור העבודה ערב ערב את העבודה בחדר האוכל. ואם החברים המתנגדים לכך לא יחפשו רק את המגוּחַךְ שיש בסידור זה ויזדונו קצת בסבלנות אז העניינים יסתדרו בכי טוב. בכל אופן יותר טוב מכפי שנוכחנו לדעת מזה שמסתדרת רשימה על הקיר והחברים לא יודעים בערב

עמוד 116 ביומן

איפה הם צריכים לעבוד למחרת.

בהתחלת החודש דנים על תוכנית חודשית ובכל שבת בערב סידור עבודה מקיף. הכוון בסדור העבודה לשמור על קביעות החברים בעבודה ובענפיהם, לבוא אתם לידי הסכם ולהמנע בהחלט מנגודים חריפים. ברור שלמסדר עבודה זכות הוטו בזמן סדור העבודה. וביחד עם זה יש לו להתחשב הרבה עם רצון הרוב באספה שמתבטא לא על ידי הצבעה. תפקידו של מסדר העבודה לשמש רק עוזר לפי יכלתו לעובדים בענפים ולא להיות הקובע שם.

מזכירות. המזכירות מרכזת את העבודה וכספים. עליהם להציג כל מיני שאלות לאספה ולהוציא לפועל את כל ההחלטות של האספה. המסדרים בענייני העבודה והגזבר בשאלות כסף וענייני חוץ. היומן משמש מקום לאנפורמציה רחבה מדי שבוע בכל שטחי חיינו. בו מופיעים תכניות עבודה, פרטי סדור העבודה, הצעות שונות על העבודה, סקירות ענייני הכספים, התנועה החדשית, מחירי התוצרת ואנפורמציה על הנעשה במשק, פרוטכולים של ישיבות בעיר ובבית. בא כוח מכל ענף משתתף בישיבת המזכירות כשדנים בשאלת הענף או כשהענף זקוק לעזרת המזכירות בזכות הצבעה. למשל מנהל ההספקה יסדר את ענייני הכסף עם הגזבר והעבודה עם המסדרים במקרה של אי הסכמה דנים במזכירות. אותו הדין לכל עובדי הענפים. אספות בכל שבוע ישנה אספה ביום קבוע, שדנים על כל השאלות מחוץ לעבודה וכסף.

הרשות לחברים להכניס שאלות לאספה. שבביל זה נבחר חבר המטפל באספות. אני גם מסכים שהוא יהיה קבוע לחצי שנה וגם אסכים שכל חודש חבר אחר ממלא את התפקיד הזה. במקרה שמסדרי העבודה והגזבר לא ספקו את רצון החבר, הרשות להם לביא את הערעור לפני האספה: בענייני העבודה אפשר רק להתוכח בכל סידור שבועי ובכל ערב רק על העבודות שהוחלט עליהם בהתלת השבוע חוץ ממקרים שגם מסדרי העבודה מוצאים לנחון להוסיף או לגרוע עבודה באמצע השבוע. זה יחייב לדאוג לחברים בהתחלת השבוע. בענייני כספים הרשות לחברים לדון רק בזמן דיון התקציב החדשי או אם במקרה הגזבר מסכים שיזונו באמצע החודש.

חצרן. יש לקבוע חצרן שיתעסק זמן קבוע רק בסנטריה ונקוי החצר. תפקידו להכניס שקים למחסן ומנהל ההספקה יטפל בהם. את הפחים לְגֵרֵז', את הפרודוקטים למחסן והאחראים בענפים הללו יטפלו בהם. החצרן חפשי בעבודתו. בענייני הנהלת הקבוצה אני מציע להשאיר את הסדר הקודם.

יצחק בן-אברהם 23.8.34

עמוד 119 ביומן

תשובה מאונס

הוכרתי בתוקף מצב הענינים לפנות אל החברים ואולי הפעם האחרונה בדברי הבאים.

שנות חיי בקרית ענבים היו כל הזמן מלוות סבל רב שנגרם לי מסבות שונות. אינני רוצה הפעם להכנס להיסטוריה ארוכה, אולם לחברים ידועות היטב היאבקויותי והתלבטותי הקשורות לאין ערוך בשאלת צורת המשק והנהלתו. אולם תמיד גם בזמן הספקות וגם אחרי שהשלמתי והסתגלתי, תמיד נתתי את שכמי לעול יחד עם כל בוני המשק והקבוצה.

אולם מלבד זה היה גם סבל נוסף שהוא הקשה עלי הרבה יותר וזהו סבל המלחמה האישית שהתנהלה נגדי מצד חברים אחדים במשק כל השנים ושלדאבוני הגדול היא נמשכת גם עכשיו ומרעילה את חיי ואת חיי סוניה.

זה כבר שנתיים ויותר שהחלטתי בליבי לותר על הרבה דברים, להבליג בהרבה מקרים על הרנון המתמיד וחפושי הזדמנויות להתקפות אישיות מצד החברים. האם ידעתי שלא ממקור טהור נובע כל זה ובמקרים שונים גם לא שמת לי לב והמשכתי לי את דרכי. אמנם זה עלה לי בהתאמצויות פנימיות קשות מאד. והנה מי שהוא יכול היה להתנחם ולחשוב שכאילו הוטבו היחסים אבל כנראה שלא כן הדבר. עבודת החתירה נמשכה, נצלו כל מקרה וכל הזדמנות לשם אינטריגות חדשות, שמי שמש לנושא מתמיד על יד השלחן הידוע והרנון שלא באה עליו שום הגבה לא מצדי ולא מצד הקבוצה התחיל סוף סוף לשאת פרי. אני הרגשתי בדבר והחלטתי להתפטר מכל מני תפקידים בקבוצה בכדי להסיט את המכשול העקרי.

באספה החצי שנתית אני עמדתי בתוקף שישחררו אותי מהתפקידים ששמשתי בהם עד כה. לתת לי אפשרות להכנס לעבודה שקטה ושאוכל גם את זמני הפנוי למסור לענינים מסוג אחר. אולם הקבוצה הכריחה אותי להמשיך בתפקידים הקודמים ואליהם נוספו בחדשים האחרונים עוד שני תפקידים זמניים לכאורה, אבל הם גזלו וממשיכים לגזול הרבה מזמני והם עניני המים שלמעשה נמשכים לדאבוני ועניני הקרקע. (את הדבר הזה ירגישו רק אלה שיבואו אחרי למלא את התפקידים האלה). היו מוטלים עלי איפוא ארבעה תפקידים די מכובדים העלולים לגזול את כל הזמן מלבד זה העבודה בענף הירקות, אמנם לא גדולה ביותר אבל בכל זאת עבודה של עשרות ימי עבודה שהשקעתי השנה.

והנה החברים הטובים האלה חושבים כנראה שאולי התפקידים האלו צריך היה לעשות בשבתות וחגים, בשעות צהרים וערב, בלילות ואולי גם העבודה בירקות צריכה היתה להעשות בין השמשות אבל את הימים להקדיש לעבודה "ממש" עבודה פרודוקטיבית

עמוד 120 ביומן

להיות "מרגש" בעבודה, לצאת יום יום עם האנשים לעבודה, לרכז אותם סביבי ולהכניסם לעבודה. אבל עם כל זה ביחד זהו דבר בלתי אפשרי? אבל האם פה פועל רק השכל בלבד? הלא ישנם גם אינסטינקטים אחרים....עבודת הרנון עשית אמנם לאט לאט אבל בטוח, באין מפריע וזה סוף סוף נקלט לאזנים.

במסיבה רצינית של חברים שנקראה לשם מפקד פנימי ללכוד הכחות מחדש מרשה לו יהודה להטיל בי אשמה כבדה ב"חסר כל התמסרות של לבינזון לתפקידים שקבל עליו" לא פחות ולא יותר. וכשפורצת המחאה הצודקת והדרישה להוכחות נוזף בי והושיקה "הלא הבקורת נאמרה בטון שקט" (כאילו לא התוכן חשוב כי אם הטון בלבד) ומוסיף גם נופך משלו. ויצחק חוגג אז נצחונו ומוסיף כהנה וכהנה כיד הטובה עליו ועל הדרישה הנמרצת להוכחות באה תשובה אחת – "מרננים" הנה מדברים על יד השלחן על זה ועל זה (מי הם המדברים?) והנה – אסון חדש – מדברים שלבינזון לוקח לו יום בשבוע לשעורים! (נהפכה לו שעה ליום) וגם יהודה שנלחץ אל הקיר אינו נותן הוכחות כי אם מסתמך על זה שמרננים והוא פונה אלי כמצתדק: "למה אתה כועס עלי? אחרים מרננים מאחורי גבך ואני את זה מסרתי לך בגלוי".

ובכן אין כנראה צורך בהוכחות, מספיקה העובדה שיש מרננים הרנון עשה את שלו והמטרה הושגה.

אולם לא די בזה. ישנם עוד ענינים, הנה למשל ענין הרפת. כשנשאלתי על ידי ועדת המנוים לעבודתי בשנה הבאה עינתי שאינני בא בחשבון לשום תפקידים הנהלתיים, אלא מוכן להכנס לכל עבודה וגם לרפת אם רק יוכלו שם להסתפק בעבודתי בלי חליבה. כידוע, קרה לי מקרה לפני כשנתים ביום שהחלפתי ברפת שהפר שבר לי אצבע מהיד השמאלית מקום השבר אמנם התאחה אבל האצבע נשארה עקומה וזה כנראה השפיע גם על האצבע השכנה ומאז היד השמאלית שלי איננה מסוגלת לשום עבודה מאומצת של כף היד ובעקרה האצבעות. אני מרגיש את זה כל הזמן בעבודה. התיעצתי כבר עם רופא בענין זה. ספרתי את כל זה מחדש לחברי ועדת המינוים, אם כי החברים הלא יודעים שמאז המקרה יצאתי מסיבה זו מרשימת המחליפים ברפת. אבל מה? אינם מאמינים, פשוט מאוד ממשיכים לדבר על חסר רצון והשתמטות מצדי מעבודת הרפת ומשמיעים על חשבוני דברים כאלה: בשיחה הגלויה" שהיא מוכרחה להפסק ברגע שסוניה במקרה הופיעה על מפתן הדלת. מה שם יקרא לשיחה גלויה כזאת?

ואחרון אחרון הנאום של יצחק באסיפה האחרונה שהוזמנתי על ידו להיות נוכח ולשמע את הפנינים שיצאו מפיו על חשבוני. גם לא נתנו לי את האפשרות לענות על זה באספה זאת.

עמוד 121 ביומן

הקבוצה במקרים כאלה מעט מאוד מגיבה וחושבת שעל ידי שתיקתה הענין יטושטש וישרור שלום בית. אולם על ידי זה היא רק מחזקת את יד הפוגעים ומתקבל גם רושם שהיא מזדהית עם דברי הפוגעים. על הפרט אז להגן על עצמו באמצאיו הוא.

מה נשאר לי איפוא לעשות אחרי כל זה? לקבל עלי את הדין כביכול שהושג על ידי רנון ורכילות? להיעשות לילד שקט ומציית לכל מה שירצו המרננים והולכי הרכיל ולהשתדל על ידי זה למצוא חן בעיניהם? זה אמנם מקובל עכשיו בעולם הגדול. אבל אני לא אעשה את זה. טרם הגעתי לאבוד לדעת. להתיצב ולענות מלחמה שיערה? אין לי כל רצון לזה. נפשי סולדת לדרכי המתנגדים כביכול שלי ולא אלך בהם. אצטרך כנראה לגמור את הענינים האלה על ידי מוצא רדיקלי. כל כמה שלא יהיה קשה. אם מולדת נהפכת למחנך ואין כל אפשרות לנשימה חופשית, אם מולדת נהפכת לגהינום מתמיד אין כל מוצא אחר מאשר לחפש אחרי מולדת חדשה. ואולי חשבו חברים שלא אעז פעם לעשות את זה ואלי על סמך זה הרשו להם ביחס אלי יותר מן המידה הרי טעות גמורה בידם. אני אמצא בי את הכוח לעשות את הצעד הנועז הזה.

אפרים בן-חיים 28.8.1934